

sitt repertoar av balansekunst på Minillas runde og glatte stener, stadig akkompagnert av de villeste indianerhyl for hver gang de *nesten* satt på pumpen med bena i været! Men de kom da omsider over og *vi* kunde fortsette mot Høgda og Tyrikvamfjellet, hvor vi for siste gang kunde nyte kveldsola herinne. For neste morgen kl. 4 blev vi hentet i motorbåt fra Osen for å nå nattoget og våre venner på Opdal. Mens båten tøffet langsomt avsted i morgendisene, var en ny liten fjell-tur gått over i minnene. Og når jeg idag efter anmodning skriver dette, så sitter fremdeles denne korte Trollheimstur lys levende med noen av de herligste fjellminner jeg har. Fjellet er jo forsåvidt vakkert overalt, bjørkeskauen og vannene likeså. Men det er denne herlige *kombinasjon* av det alt sammen som satte denne turen i en særstilling. Dessuten er det sjelden å finne så *vakre* hytter som så *harmonisk* går inn i terrenget, som nettopp her i Trollheimen, først og fremst av den grunn at de er plasert i de lune bjørkelier istedetfor på nakne og værharde fjellet.

Hadde vi så flotte hytter overalt, var det ingen sak å være fjellvandrere selv for den mest kresne. Dertil var det en behagelig opplevelse for lommeboka at det er billigere i Trollheimen enn vi er vant med lenger syd på. Kort sagt: vi vinket Gjevillvatnet farvel og hojet «på gjensyn»!

Hvorefter vi forsvant via Reitan, Jensåsvoll og Stugudalen til Skardørsfjellene og Sylene, men det kan kanskje være gjenstand for en senere beskrivelse.

Østlendingene som var på tokt i Trollheimen. Forfatteren lengst til venstre.

På fjellorienteringsløp i Jämtland.

Av Ivar Wold.

Johs. Hoseth og Ivar Wold for start.

To av Trondhjems orienteringsløpere, Johannes Hoseth og Ivar Wold startet i august 1938 i et stort 3-dagers orienteringsløp inne i Jämtlandsfjellene. De var de eneste nordmenn som deltok, resten var svenske løpere. Hoseth-Wold vant løpet. — I nedenstående artikkel beretter Ivar Wold om «forhåndstreningen» og den strabasiøse konkurransen.

Red.

I august 1938 hadde vi bestemt oss for å ta en lengere fjelltur og samtidig skaffe oss litt trening til høstens orienteringsløp. — En tid før vi skulde starte, leste vi i «Dagsposten» at det skulde holdes et tre dagers fjellorienteringsløp i Jämtlandsfjellene med

start fra *Vålådalen* turiststasjon. Som de ivrige orienteringsløpere vi er, fikk vi med en gang lyst til å være med i et slikt løp. Da det passet slik at vi hadde 14 dager før løpet til trening, meldte vi oss straks på.

Vi startet da lørdag den 6. august fra Trondhjem med bussen til Grindal og gikk derfra om Jøldalshytta og Trollheimshytta til Opdal. Vi hadde strålende vær og steikende sol og lite folk i fjellet, så påklædningen nærmest bare var beksømsko og ryggsekk.

Fra Opdal toget vi til Hjerkin og gikk om Grimdalshytta, Døråseter, Ronnvassbu over Rondeslottet og ned i Langgluppdalen til Musvoldseter. På Musvoldseter hendte forresten det utrolige at vi blev nektet både husrum og mat. Vi måtte derfor gjøre helomvending og traske tilbake til Gamleseter, hvor vi blev godt mottatt, tiltross for fullt hus og lite plass.

Derfra gikk da turen over Atnasjøen og over fjellet til Breisjø- og Kviloseter til Alvdal.

På Alvdal fant vi på for morro skyld å veie ryggsekkene, men det skulde vi helst ikke ha gjort. Vi gikk i den formening at vi hadde sekker på ca. 14—15 kg., men ved veiningen viste det seg at de var godt og vel 20 kg. Vi syntes da også i de første dagene vi gikk at sekkene var nokså tunge, men senere la vi ikke noe særlig merke til dem. Det var forresten bra at sekkene hadde såpass vekt, for vi fikk da litt trening i sekkbæring, og det kom jo godt med, da vi under løpet måtte ha en pakning hver på 11 kg.

Til Røros kom vi da søndags aften, og derfra busset vi mandag ettermiddag til Brekken og gikk frem til Storelvvolden.

Vi hadde beregnet å være frem til Vålådalen til onsdag aften for at vi kunde ha en dag å hvile ut på før vi startet i orienteringsløpet.

Tirsdag gikk vi da fra Storelvvolden gjennom Skardøra til Helagshytta. Det var forresten turens lengste dagsmarsj. Onsdag gikk vi siste etappe frem til Vålådalen.

Vi hadde da gått ca. 35 mil på 10 dager, så formen skulde da være i god orden!

Opholdet ved Vålådalens turiststasjon før og etter løpet burde ha hatt et helt kapittel for sig selv, for slik en gjestfrihet og god behandling får man neppe på noen turiststasjon her i landet.

Deltagerne før starten.

Dagen før løpet gikk da med til å etterse utstyret, blandt annet reparere støvlene og få sekkene ned i 11 kg. Det blev ikke mye igjen av unødige ting, for telt og ombytte samt mat for første og annen dags løp måtte vi ha med, og da var sekken 11 kg. Vi behøvde jo forsåvidt ikke noe mere heller, men det hadde nu ikke skadet om vi hadde hatt med undertøi og våtter.

FØRSTE DAG

Startdagen oprant og vi var oppe i rett tid. Starten skulde gå kl. 10, men vi skulde jo gjøre oss istand og så skulde vi spise, og det til gagns, for vi gikk ut fra at det blev lite med mat under løpet.

Det var en livlig virksomhet blandt deltagerne på forhånd. Pakningen skulde kontrollveies og likedan løperen selv, for å se om en skulde legge på sig noen kilo under løpet.

Litt før kl. 10 måtte vi alle stille op på en rekke. Vi var 11 par som skulde starte, og det var fellesstart. Det var først en prøvestart for at man skulde få filme og fotografere oss.

2 min. før kl. 10 fikk hvert par utlevert en konvolutt og kl. 10 fikk vi lov å åpne den. I den lå en seddel med angivelse av hvor postene var plasert og likedan innkomststedet første dagen.

Første post var ved Forssjöarna 5 km. sydøst for Vålådalen, og annen post ca. 15 km. i sydvestlig retning fra første post. Denne var plasert ved en lappekåte under nordspissen av Gråsjöfjellet. Mål var så Vålåstugan ca. 3,5 km. nordvest for siste post.

Det var med en viss fart vi merket av postene på kartet og tok ut retning for første etappe, og så var det å legge iveri. Det blev springkø ned over veien til en hengebro som gikk over Vålöyan. Broen den slang og hoppet slik at det var så vidt man greide å holde sig på bena. Broen hadde vel aldri før hatt en verre påkjenning.

Det gikk fint å finne første post. Dit gikk vi bare på kompasset og kom først frem og fikk merket av. Når vi så det gikk så bra at vi skulde finne posten først av 11 par, fikk vi likesom den rette gnisten. Det har så mye å si når det klaffer godt til første post.

Å ta ut retning til neste post var snart gjort, skjønt på denne strekningen var det anledning til veivalg for de som hadde tid til å studere kartet. Vi tok ut retning på et elvekryss ca. 7 km. fra første post, og så la vi avgårde, for det var om å komme sig undav før de andre løpere kom inn til kontrollen.

Vi kom bent på elvekrysset etter å ha passert de vann og bekker som vi skulde forbi, og så var det å ta ny retning på de 8 km. til posten. Hele strekningen fra start til annen post gikk i skogsterreng med liten utsikt, men det er merkelig hvor bent man går når man er to stykker. Vi gikk og kontrollerte hverandre hele tiden. Den ene foran for å dra op farten og den andre bak for å kontrollere retningen. Posten ved lappkåten gikk vi bent på. Dette var en såkalt død kontroll. Der hang et flagg og en papplate med et nummer som vi måtte skrive av på kortet. Vi var også først til denne post og tenkte da at vi hadde såpass god tid at vi kunde drikke litt havresuppe før vi tok den siste etappe, til Vålåstugan, men havresuppen blev vi snytt for. Vi hadde ikke før slått den i koppene før svenskene Kjernström og Lafsten kom.

Det var da bare å slå ut suppen og kaste sekkene på ryggen og til å springe. Og da blev det fart. Vi to parene lå der ved siden

av hverandre og jaget op tempoet. En gang var vi foran og neste gang svenskene. Da fikk Wold straffen for at han hadde drukket vann i hver bekk vi hadde passert. Straffen kom i form av «sting» så det var helt umulig, og de siste 400 m. måtte sekken overlates til Hoseth, som da sprang med de 22 kg. inn til mål, men vi kom 12 sekunder for sent til å vinne første dags løp.

Vi hadde både vasket oss og byttet om før neste par kom inn.

Denne dagen måtte vi lage maten selv. Det var jo litt kø foran de 2 små ovnene når 22 mann skulde til å lage mat, men det gikk jo ganske bra.

Om kvelden skulde frokosten til dagen efter lages. De fleste av svenskene kokte sig «Kruska», mens vi kokte vår berømte havregrøt. Det var ingen av oss som hadde kokt havregrøt før, så vi fylte da vår enlitters kaffekjel med vann og hadde opi et kvart kilo havregryn og en neve med sukker, og så var det å begynne og koke. Det blev litt for lite plass i kjelen, for grøten kom ut både gjennom tuten og sprenget bort lokket. Efter en tids kokning kom vi til det resultat at grøten måtte være ferdig og satte den så undav til morgenen efter.

Noen god søvn blev det ikke om natten, for normalt var det sengeplass til 4 stykker i rummet hvor vi lå, men når 12 mann pluss en hel del våte klær kamperte sammen, kan man selv tenke sig hvilken luft det var derinne.

ANNEN DAG

Om morgenen skulde vi ha grøten til frokost, men den var vanskelig å få i sig, for den var så seig og tykk at det var vanskelig å få den på skjeen og mindre god, så vi måtte opgi grøtspisningen og isteden brukte vi den som ballast i sekken.

Ute raste det en veritabel snestorm, men alle startet med godt mot. Første post denne dagen var plasert ved et tjern ca. 13 km. nordvest for Vålåstugan, og vi måtte gjennom et pass i 1200 meters høide for å komme dit. Det blev en hustrig tur. Været hadde vi midt imot oss, og sneen gikk på sine steder op til knærne. Vi hadde ikke gått mere enn en halv times tid før vi var så stive i bena at

vi nesten ikke greide å røre dem, for vi gikk i bare dunlerretsbukser. Vi måtte søke ly bak en sten for å klippe foten av et ekstra par strømper som vi trakk over knærne, og da blev det adskillig bedre å gå. Våre svenske konkurrenter hadde gått forbi oss mens vi stoppet, men da vi etter en times marsj kom op på toppen, fikk vi gjennom snestormen se endel skikkelser som hadde søkt ly bak noen store stener. Vi tok ut ny retning fra toppen og fortsatte videre, men det var syv par som gav op der og returnerte til Vålådalen.

Kalt på fingrene var det som bare pukkern, for vi hadde jo ingen vanter, og kompasset måtte vi gå med i hånden for å kike på det hele tiden. Snetykken var slik at vi så ikke mange metrene foran oss.

Da vi kom til første post, så vi av sporene i sneen at det hadde vært et par der før oss, men da vi hadde gått ca. 7 km. fra første post, tok vi igjen dette par. Det var svenskene Lind og Wolander, og vi gikk da sammen med dem til annen post som var ved N. Bundersjöen. Derfra var det da å ta ut retning til innkomststedet som var Storulvåstugan. Vi hadde følge med svenskene til vi var ca. 2 km. fra mål. Her måtte vi over Handöläen, og vi hadde på forhånd fått opgitt hvor vadestedet var, men da vi kom ned i lien og fikk se elva, besluttet vi å ta bent over, for den så ikke så verst ut ovenfra. Svenskene tok retning på vadestedet som lå ca. 1 km. nedenfor Storulvåstugan.

Å komme over elven blev adskillig vanskeligere enn vi hadde ventet, for på grunn av sneværet hadde elven steget ganske betraktelig.

Vi jumpet uti med godt mot, men vi hadde nær gjort noe vi angret. Et stykke uti elven blev den så dyp og stri at vi hadde vanskelig for å stå på benene. Vi gikk og holdt hverandre i hånden, for vannet fosset helt op om brystet på oss. Wold som var lettest, fløt op, og Hoseth hadde da et svare strev med å holde igjen så ikke Wold blev tatt av strømmen. Wold var under to ganger, men Hoseth fikk da tilslutt klamret sig om en sten som lå litt under den oprørte vannflaten. Wold fikk fotfeste, og så var det å ta fatt på resten av elven. Vi holdt på 10 min. for å komme over. Elven var ca. 50 m. bred. Da vi kom op på den andre side, var vi

så stive i benene at det var bare så vidt vi greide å bevege oss. Vi hadde nu bare ca. 1 km. til mål, og de siste metrene inn greide vi å springe litt. Vi kom først og slo svenskene med 5 minutter.

Det var godt å komme i varmt hus og få av sig alt vårt våte tøy. Sekkene var også rendt fulle av vann, så alt måtte tørkes. Klær, penger og kart blev hengt op til tork. Klokken til Hoseth ristet han tom for vann og la den på ovnen. Og så var det å få mat og varm drikke; det var noe som smakte.

Det tredje parret kom inn ca. 3 timer etter oss, og det fjerde parret som fullførte, måtte stoppe på den andre siden av elven, for de kom ikke over. De måtte ligge i en tømmerkoie om natten. De kom frem om morgenen en stund før vi skulde starte. Den ene av karene hadde forfrosset benene, for han hadde gått i turnsko i snestormen. Han fikk låne et par beksømstøvler på turiststasjonen.

TREDJE DAG

Så var det å starte for de siste 5 mil.

Vi måtte først over elven igjen, men nu var det bedre å komme over, da elven hadde sunket adskillig om natten. Til første post gikk vi i samlet tropp. Vi hadde ingen interesse av å sette op farten, for vi hadde det beste svenskepar på 1 time, og da holdt vi samme tempo som dem. Posten var en jakthytte i nærheten av Handöläen. Vi fant hytten lett, og så var det da å ta ny peiling til neste post, hvortil det var 2,5 mil. Denne post var også en hytte ca. 13 km. nordvest for Vålådalen.

Svenskene Lind og Wolander og vi gikk da på denne etappe ifra de to andre par.

På denne strekningen ønsket vi at vi ikke hadde vært med i orienteringsløp, for så mye multer hadde vi aldri noengang sett tidligere. Vi gikk og vasset i multer lange strekninger og hadde ikke tid til å stoppe op for å spise noe. Det var bare å raspe med sig noen i farten.

På andre posten gjorde vi løpets eneste bommert. Vi rotet i ca. 45 min. før vi fant frem. Vi kom bl. a. bort i en blautmyr av verste sorten. Vi trodde nesten vi hadde blitt igjen i den, for en

stund kom vi hverken frem eller tilbake. Vi gikk nede til langt op på livet; men efter mye strev kom vi da endelig på bærende grunn.

Da vi fant posten, hadde et svensk par vært der 15 min. før oss. Vi bestemte oss for at dette skulde vi ta igjen. Det var 13 km. inn til mål. Disse kilometre blev kostet undav i en viss fart. På denne etappe hadde vi en rivende fight med Lind og Wolander, som trodde de skulde springe fra oss inn til mål. De hadde en ganske bra skrittlengde disse karene, for begge var ca. 2 meter lange, og det blev satt op voldsom fart, men de greide allikevel ikke å springe ifra oss. Størsteparten av veien var å løpe i mossamyrr som gikk op til knes, men vi var i ypperlig kondisjon til tross for at vi hadde 40 km. bak oss den dagen, gikk de siste 13 km. på 1 time og 25 min. Da vi kom inn på stien fra Nulltjern, hadde vi bare 3—4 km. igjen. Der tok vi igjen parret som var før oss på siste post. De var nesten sprenget, for de hadde også sprunget hele veien for å holde undav oss.

Vi blev i følge vi 3 parrene inn til mål. De siste kilometer efter stien sprang Hoseth på strømpelsten, for sålen under den ene skoen var løsnet så overlæret hang omkring leggen og slang.

I mål kom vi i samlet tropp. Alle gjestene på Vålådalen var møtt op og vi blev bekranset med laurbærkrans mens filmkame-raene surret. Vi skal si vi blev hilst med jubel.

Tørst var vi som en «ørken» alle mann, og da vi fikk 2 halve pils hver, blev jo tørsten slukket på en behagelig måte.

Det var herlig å få dusjet og få på sig tørre klær. Ved veiningen viste det sig at Hoseth hadde tatt av 5 kg. på tre dager og Wold 3 kg., så det var ikke akkurat noe løp å legge på sig av.

Før vi spiste middag, blev vi buden inn til Gösta Olander og fikk hos ham den største dram vi noen gang har drukket. Det var et passelig lite ølglass, og så var det å tømme det i ett drag. Og så var det middag; vi spiste ikke, man må vel nærmest si at vi «åt».

De to siste svenske løpere, Brunfloparrret, kom først da det var mørkt. På de siste kilometre hadde han som forfrøs benene, måttet bruke to stokker for å greie å gå, og det var vel den største prestasjonen under tre-dagers-orienteringen å gå 5 mil med disse benene.

Premieutdelingen foregikk senere på kvelden i den trivelige peisestue i kjelderren, og der var det jubel og stor fest.

Som første premie fikk vi hvert vårt ur og som ekstrapremie Torsten Tegners bok «Stadion» med forfatterens egenhendige dedikasjon.

Dagen derpå gikk med til å spise og sove, for vi måtte jo se til å få igjen litt av vår tapte vekt. Vi vil anbefale andre som har lyst til å være med i lignende løp, å ta en kraftig fjelltur som trening på forhånd.

Ivar Wold.

Ivar Wold og Johs. Hoseth med seierskransene.